

ШЛЯХИ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО І ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ СКАНДИНАВСЬКИМИ КРАЇНАМИ І ФІНЛЯНДІЄЮ

УДК (477) 37.035.3 (48+480)

Ігор Жерноклеєв, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри трудового навчання і
креслення інституту гуманітарно-технічної освіти
Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова
м. Київ

ШЛЯХИ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО І ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ СКАНДИНАВСЬКИМИ КРАЇНАМИ І ФІНЛЯНДІЄЮ

У статті розглядаються досягнення освітніх систем північних країн Європи та визначені, на основі новітніх наукових джерел європейських вчених-педагогів, можливі шляхи використання досвіду підготовки майбутніх вчителів трудового і професійного навчання учнів скандинавських країн і Фінляндії.

Ключові слова: *трудове і професійне навчання, модернізація освіти, економічні фактори.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах інформаційного суспільства в усьому світі набувають все більшого значення питання використання наукового потенціалу суспільства і підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів.

Існуюча на сьогоднішній день система підготовки вчителів трудового і професійного навчання в Україні знаходиться у тривожному стані і очікує в усіх своїх складових на позитивні дії “зверху” для визнання свого, надзвичайно важливого місця у вітчизняній системі освіти, на надання відповідного матеріального забезпечення. Основні причини такого становища загальновідомі з огляду на скорочення кількості годин на трудове навчання учнів у середній загальноосвітній школі і недостатню увагу з боку суспільства та керівництва деяких навчальних закладів до проблем трудової підготовки школярів і невинне старіння навчально-матеріальної бази, а в деяких випадках її повне знищення і т.д. Однак, світовий досвід та вітчизняні патріоти своєї справи у цій галузі освіти дають безліч прикладів зовсім іншої стратегії і філософії розвитку зазначеної шкільної дисципліни. Виходячи з цього, Україна як європейська держава повинна орієнтуватись на найкращі зразки загальноєвропейського освітнього простору, осмислювати загальнолюдський та вітчизняний досвід, знаходити в ньому загальне і особливе, близьке до нашого національного, що стане основою для реформування і вдосконалення історично сформованої у нашій країні моделі підготовки та

підвищення кваліфікації вчителів трудового і професійного навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогоднішній день є загальновизнаним і підтверджено численними дослідженнями науковців, що на Європейському континенті серед найкращих систем освіти Північних країн (Данія, Ісландія, Норвегія, Швеція і Фінляндія). І не випадково саме там відбувається цілеспрямоване формування єдиного освітнього простору – сукупності спільних ціннісних орієнтацій, елементів змісту, методів, засобів навчання та виховання підростаючого покоління. Однак зазначена ситуація була сформована багатьма факторами, серед яких домінували економічні, політичні, суспільні, культурологічні [7].

Так, економічні фактори, що вплинули на модернізацію освіти пов’язують з розпадом соціалістичного табору і втратою ринку збуту товарів з низькими вимогами до технології виробництва. Це примусило скандинавські країни і, зокрема, Фінляндію шукати нові ринки збуту в Західній Європі, що вимагало повної перекваліфікації робітників і перебудови виробництва. Це завдання можна було виконати лише за умови перебудови вищої професійної освіти в стислі терміни. Успіх у підвищенні професійно-виробничого рівня Фінляндії в реформі професійної освіти був забезпечений застосуванням найновіших високих технологій виробництва і масової підготовки працівників, спроможних виготовляти і застосовувати мікроелектроніку [1].

ШЛЯХИ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ ДОСВІДУ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО І ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ СКАНДИНАВСЬКИМИ КРАЇНАМИ І ФІНЛЯНДІЄЮ

Професійне удосконалення підготовки вчителів трудового і професійного навчання стало у таких умовах найважливішою складовою всього процесу поліпшення освіти.

І, як результат, увага світової спільноти в освітанській царині спрямована на Фінляндію, оскільки після проведення трьох досліджень ця країна обіймає серед країн ОЕСР перше місце за відмінні результати, які фінські школярі продемонстрували в тестуванні за Міжнародною програмою PISA (Programme for International Student Assessment) "Програми з міжнародної оцінки освітніх досягнень учнів" у 2000, 2003 і 2006 роках. Слід зазначити, що системи освіти скандинавських країн і Фінляндії будуються приблизно за однією моделлю і мають багато спільного і, насамперед, це те, що переважна кількість навчальних закладів знаходиться у державному секторі.

Такі результати обумовили значний поштовх для освітніх систем різних держав світу і спонукали до пошуку шляхів реформування національних вищої педагогічної і загальноосвітніх шкіл. Найбільш зацікавлені проводили психолого-педагогічний аналіз міжнародного тестування, виявляли причини досить скромних досягнень успішності школярів своїх країн, виявляли основні прорахунки у формуванні їхніх навчальних знань, умінь і навичок а також активно вивчали досвід країн-переможниць PISA. Загальними в поясненні високих навчальних досягнень цих країн, є наступні фактори: у кожній з них значення освіти вчасно суспільством було визнано центральним завданням і передумовою подальшого розвитку держави; учні довше навчаються з одним учителем, а їхній розвиток здійснюється на принципах індивідуалізації; у всіх країнах-переможницях прийняті національні освітні стандарти; школи одержують потужну зовнішню підтримку, але мають самоврядування; особлива роль приділяється підготовці педагогічних кадрів, підвищенню їхньої кваліфікації й допомоги в організації освітнього процесу [8, 9].

Значну увагу у зазначеному контексті набули дослідження німецьких вчених-педагогів які довели, що поставили на перше місце серед факторів досягнення високих результатів фінською школою саме систему підготовки педагогів. Системи підготовки вчителів взагалі, і трудового та професійного навчання зокрема, як один із визнаних чинників успіхів країн переможниць PISA у країнах Північної Європи, незважаючи на існуючі відмінності національних систем (щодо структурної організації, змісту тощо), демонструють тенденцію зближення та

конвергенції. Коріння цих процесів знаходиться в історичній та культурній спільності Європейських народів [2].

Основними напрямками освітніх реформ, реалізованих у цих країнах світу і такими, що підтвердили свою ефективність стали:

- децентралізація й демократизація управління;
- розширення автономії вищих навчальних закладів з одночасним посиленням їхньої підзвітності перед суспільством;
- рух у бік ринкових моделей організації, управління і фінансування освіти;
- впровадження нових форм освіти на основі інформаційно-комунікаційних технологій.

У процесах модернізації освіти у скандинавських країнах і Фінляндії, важливими для системи освіти України є такі тенденції:

1) що найперше – це розмежування у законодавчому порядку функцій і відповідальності між різними рівнями управління освітою: загальнодержавним, регіональним, муніципальним і інституціональним;

2) з підвищенням ролі освіти в забезпеченні стійкого розвитку й конкурентоспроможності держав на світових ринках відбувається посилення позиції загальнодержавних органів керування у виробленні стратегії й політики розвитку освіти, координатії зусиль і ресурсів, необхідних для нормального функціонування освітніх систем. Що передбачає делегування управлінських функцій нижчим ешелонам влади відповідно до запропонованими їм законами, обов'язками й правами в даній сфері [3, 6].

Досвід і успіхи в освіті скандинавських країн і Фінляндії свідчать, що інформаційне суспільство та нові виробничі технології повинні, насамперед, змінювати роль учителя як у школі так і у суспільстві. Для тих, хто хоче логічно, з урахуванням національної специфіки творчо використати зазначені досягнення Північних країн Європи потрібно, у першу чергу, визначити відповідні шляхи. У нашому випадку шляхи стосовно підготовки вчителів трудового і професійного навчання загальноосвітніх шкіл. Успіх впровадження у педагогічний процес буде залежати від здатності вчителів створювати нетрадиційну атмосферу навчальних занять, нову педагогіку, що спирається на застосування нових технологій, розвивати соціально активну робочу атмосферу в класі, засновану на колективній роботі, засвоєнні знань у співробітництві з іншими. Принципово важливими для майбутнього є такі якості, як здатність до впровадження інноваційних методів використання техніки з метою активізації пізнавальної діяльності, заохочування до

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com